

CAPITOLUL 3

«Toate sunt curate celor curați»²³

Omul duhovnicesc este 'foc mistuitor'

Părinte, cum poate trăi cineva corect și creștin este în societatea de astăzi, fără să se smintească de oamenii care trăiesc departe de Dumnezeu?

– De ce să se smintească de ceilalți care nu sunt aproape de Dumnezeu? Dacă ar fi fost dintr-o familie cu șapte-opt copii și pe unul-doi din frați i-ar fi tras satana și ar fi trăit o viață păcătoasă, l-ar fi smintit viața lor păcătoasă?

– Nu, ci l-ar fi durut, deoarece ar fi fost vorba de frații lui.

– Așadar, răul se află în noi. Nu avem dragoste, de aceea nu-i simțim ca pe frații noștri pe toți oamenii și ne smintim de viața lor. Toți formăm o familie mare și suntem frați, pentru că toți oamenii sunt copiii lui Dumnezeu. Dacă într-adevăr am simți că toți oamenii suntem frați, ne-ar durea pentru cei ce trăiesc în păcat și nu ne-ar sminti viața lor păcătoasă, ci ne-am rugă pentru ei.

Iar dacă ne smintim, răul se află în noi; nu este înafară de noi. Când ne smintim, să ne spunem nouă însine: "Tu pe căți ai smintit? Și nu vrei să-l rabzi pe fratele tău? Pe tine cum te rabdă Dumnezeu, cu atâtea căte faci?". Gândiți-vă la Dumnezeu, la Maica Domnului, la îngeri, care îi văd pe pământ pe toți oamenii – ca și cum s-ar afla într-un balcon mare și îi văd pe oameni, care sunt adunați în piață – pe unii cum fură, pe alții cum se ceartă, pe alții cum păcătuiesc trupește etc. Cum îi rabdă! Cum rabdă ei toată răutatea și păcatul ce există în lume, și noi să nu răbdăm pe fratele nostru! Este înfricoșător!

– Părinte, ce înseamnă ceea ce spune Apostolul Pavel: *"Dumnezeul nostru este foc mistuitor"*²⁴?

– Dacă arunci într-un cuptor hârtii, gunoaie, ce se va întâmpla cu ele? Nu vor arde? Așa și în omul duhovnicesc: orice i-ar arunca diavolul, arde. "Foc mistuitor!". Când în om se aprinde flacăra dumnezeiască, toate ard. După aceea nu se mai lipesc de el gândurile murdare. Adică diavolul nu încetează să-i arunce gânduri murdare, dar omul duhovnicesc este "foc" care le arde. După aceea diavolul obosește și se oprește. De aceea și Apostolul Pavel spune: *"Toate sunt curate celor curați"*. La cei curați toate sunt curate; nu există nimic necurat. Pe cei curați și în noroi de ii vei arunca, rămân curați, ca razele soarelui, care oriunde ar cădea, rămân luminoase și curate.

Omul duhovnicesc, fiind ajutat de omul cel sfânt, se schimbă în înțelesul cel bun, iar de omul trupesc nu

²³ Tit 1, 15.

²⁴ Evr. 12, 29.

se vatămă. Îl vede, îl doare pentru el, dar nu pătește nici un rău. Un om aflat într-o stare duhovnicească de mijloc se schimbă în bine de către un om duhovnicesc, dar se poate schimba și înspre rău de un om trupesc. Omul trupesc nu-l înțelege pe cel sfânt, și se smintește de cel trupesc asemenea lui. În timp ce îndrăcitul văzând pe sfânt fuge, omul trupesc se duce la sfânt să-l ispiteză și să-l smiteză. Unul care a ajuns în starea sodomitilor se smintește chiar și de îngeri²⁵. Omul smerit, chiar și neexperimentat duhovnicește de ar fi, distinge pe îngerul lui Dumnezeu de diavol, pentru că are curăție duhovnicească și se înrudește cu îngerul. În timp ce omul egoist și trupesc, pe lângă faptul că este lesne înșelat de diavolul cel viclen, transmite și el viclenia, iar prin senzualitatea lui provoacă și vatămă sufletele bolnăvicioase cu microbii lui duhovnicești.

– Părinte, cum ajunge cineva în starea în care poate să le vadă pe toate curate?

– Trebuie să se curețe inima, ca să se odihnească în el harul lui Dumnezeu. Oare nu spune psalmul: *"Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule?"*²⁶ Când se va curăță inima cea bărbătească sau cea femeiască, atunci va locui Hristos în ea și oamenii nici nu vor sminti, nici nu se vor sminti, ci vor transmite har și evlavie. Omul care ia aminte de sine își pătește curăția sa duhovnicească și păstrează și harul dumnezeiesc în sine. Astfel pe toate le vede curate, ba chiar și pe cele

²⁵ Vezi Fac. 19, 15.

²⁶ Ps. 50, 12.

necurate le pune în valoare. Adică și pe acestea le face bune în fabrica lui duhovnicească. Hârtiile nefolositoare le face șervețele curate, foi, caiete etc., bucățile de bronz sparte le face sfeșnic etc. și dimpotrivă, omul care primește viclenia și gândește cu vicleșug și pe cele bune le schimbă în rele, precum uzina care face armament, care chiar și aurul îl face gloanțe și proiectile de tun, pentru că așa sunt făcute mașinile ei.

Când cineva începe să facă cedări în păcat, se înnegrește lăuntric, i se tulbură ochii sufletului său și pe toate le vede tulburi. După aceea este molipsit de păcat și păcatul îl zăpăcește. Încă și pe cele curate le poate vedea în chip păcătos. Există oameni care nu pot crede că, de pildă, unii tineri sau tinere trăiesc o viață curată. "Este cu neputință să se întâmpile aceasta astăzi", spun ei. Sărmanii, sunt atât de afundați în păcat, încât pe toate le văd în chip păcătos. Oamenii care dorm cu drăcuserii nu pot șăndă că există alții care dorm cu îngerasii. Dar să nu cerem de la porci să aibă evlavie la crini. Vezi că și Hristos a spus: *"Nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca să nu le calce în picioare"*²⁷. De aceea cel care trăiește duhovnicește curat trebuie să ia aminte să nu facă prietenii cu cei lumești, nici să le dea drepturi duhovnicești, ca să nu scăde vatăme și să nu-i vatăme, deoarece oamenii lumești au alt tipic și alt canonarh²⁸ și nu pot distinge Sfântul Mir de apa de colonie.

²⁷ Mt. 7, 6.

²⁸ Canonarh este cel rânduit să vestească ceea ce vor cânta strânile de cântăreți. Aici Starețul înțelege că diavolul 'canonisește' pe omul care trăiește lumește, adică îl dictează ce să facă.

– Părinte, cineva care vrea să trăiască aproape de Hristos poate fi împiedicat de ispите din afară?

– Nu! De Hristos ne poate despărți numai viața noastră neduhovnicească. Aghiștă are treaba aceasta; să facă sminteli și să împrăștie răutate; să lupte pe oameni când cu asprime, când cu violențe.

Hristos ne iubește și Se află langă noi, atunci când trăim potrivit cu voia Lui. De aceea, atunci când vedeți că se fac sminteli, nu vă temeți și nu intrați în panică. Dacă nu înfruntă cineva lucrurile duhovnicește, nu se va bucura nici o zi, deoarece diavolul îi va afla ținta, adică punctul sensibil, și mereu va pricinui sminteli ca să-l măgnească, astăzi cu una, mâine cu alta, poimâine cu cealaltă.

Să nu pricinuim noi sminteli

Pe cât putem, să luăm aminte ca noi să nu dăm prilejuri să se creeze situații grele. Să nu deschidem crăpături diavolului, deoarece sufletele care au cugetarea stricată se vatămă și caută apoi să se îndreptățească pe ei însiși. Procedând astfel, într-o parte zidim și din cealaltă dărămăm.

Odată au venit la Colibă câțiva tineri moderni și am discutat. În ziua aceea trebuia să ies din Sfântul Munte. Când au aflat aceasta au ieșit și aceia din Munte și pe vapor au venit și au stat alături de mine. M-au întrebat cu mult interes despre diferite subiecte duhovnicești. Însă unii din corabie s-au smintit și au inceput să ne privească foarte bănuitor. Dacă aș fi

putut prevedea că s-ar putea sminti de aceasta ceilalți, m-aș fi îngrijit să iau măsurile necesare.

Lumea este vicleană. Trebuie să ne îngrijim să nu creăm sminteli. Nu suntem răspunzători pentru cele de care nu ne putem apăra sau pentru care nu avem experiență. Să nu așteptăm plată de la Dumnezeu, când noi, din neatenția noastră, pricinuim probleme. Plată avem atunci când noi suntem atenți și problemele le creează vrăjmașul. Cineva îmi spune, de pildă, că sunt înșelat. Mai întâi caut să văd dacă sunt înșelat sau nu. "Ca s-o spună acela, a văzut ceva. N-a putut-o spune aşa, fără motiv; de ceva s-a smintit". Și stau și mă gândesc și caut să aflu de ce s-a smintit, ca să mă îndrept. Dacă spune că sunt înșelat, atunci sunt vrăjitor, și pentru mine asta este căștig, căci nu se va mai aduna lume și mă voi liniști. Dar acela, sărmanul, se va osândi, pentru că face rău Bisericii. Nu-i păcat? Și eu sunt de vină, pentru că la ceva nu am luat aminte.

Vin unii să-mi sărute mâna și îi lovesc ușor peste cap. Altul vede și spune: "Îl binecuvintează, deși este numai monah! Ce-i asta?". Nu sunt de vină ei, trebuie ca să n-o mai fac eu.

– Părinte, dacă cineva, din neatenție, creează o oarecare sminteală, unii spun: "Lasă-l pe acesta, este lipsit de judecată!".

– Lipsă de judecată are cel care nu poate gândi, nu cel care este neatent. Cel neatent aprinde foc și nu se gândește că va arde totul în locul unde l-a aprins. Când vreodată aprinde foc un astfel de om și părlește și alte suflete, avem datoria să ne rugăm și să aruncăm și vreo găleată de apă. Sunt și alții care sunt violenți – au

și evlavia împreună cu vătămarea de minte și atunci când aud ceva cu care nu sunt de acord, fără să cer ceteze dacă este corect sau nu, pe toate le fac praf. Atunci trebuie ca, uneori, să călcăm puțin frâna, altori, atunci când se opresc, să punem și vreo piatră la roata lor, pentru că altfel o pot lua anapoda și să ia și pe alții de-a valma cu ei.

Cât de pricinuitorii de sminteli sunt unii

Nu credeți ușor cele ce le auziți, pentru că sunt unii care le spun așa cum le înțeleg ei. Odată a mers cineva la Hagi-efendi²⁹ și i-a spus: "Să am binecuvântarea Sfintiei Tale, Hagi-efendi, acolo sus s-au adunat o sută de șerpi". "O sută de șerpi? Cum de s-au aflat acolo?", s-a mirat Sfântul Arsenie. "Ei, să nu fi fost o sută, dar cincizeci sigur erau". "Cincizeci de șerpi!". "Douăzeci și cinci erau sigur". "Ai auzit vreodată să se adune douăzeci și cinci de șerpi?", i-a spus Sfântul. Apoi acela i-a spus că trebuie să fi fost neapărat zece. "Bine", i-a spus Sfântul, "dar ce, au avut conferință de s-au adunat zece șerpi? Încetează! Nu este cu putință!". "Să fi fost vreo cinci", a spus atunci acela. "Cinci?". "Doi tot au fost". După aceea îl întreabă Sfântul Arsenie: "I-ai văzut?". "Nu", a spus acela, "i-am auzit cum făceau ssss.... printre crengi". Se poate să fi fost și vreo șopârlă.... Eu din câte aud, niciodată nu trăg concluzii fără să cercetez. Unul poate spune ceva ca să judece,

²⁹ Așa-l numeau pe Sfântul Arsenie Capadocienul locuitorii Farasei.

altul o spune numai ca să se afle în treabă, iar altul cu scop.

Cât de pricinuitorii de smintea sunt unii! În Konia erau doi prieteni foarte buni. În sărbători și în Duminici niciodată nu umblau prin oraș, ci veneau la mănăstire în Stomio; mai și cântau la strană. După aceea urcau pe munte, pe Cămila³⁰. Într-o zi un ins pervers le-a pus smintea. Se duce la unul și-i spune: "Știi ce a spus acela despre tine? Asta și asta". Se duce apoi și la celălalt și-i spune: "Știi ce a spus despre tine acela care îți este și prieten? Asta și asta". Imediat amândoi au devenit fiare și au făcut un mare scandal în mănăstire! Între timp cel ce a aprins fitilul a plecat, iar aceștia continuau să se certe. Cel mai mic era și puțin nervos și ocăra pe cel mai mare. "Acum ce să fac?", i-a spus. "Ce poate face diavolul!". Mă duc și-i spun celui mai mare: "Ascultă, el e mai mic! Și pentru că e puțin nervos, nu-l lua în nume de rău. Cere-i iertare!". "Părinte, ce iertare să-i cer", i-a spus, "nu vezi cum mă ocărăște? Eu nu am nici măcar idee de cele ce îmi spune". Mă duc atunci la cel mai mic și îl spun: "Ascultă, este mai mare, lucrurile nu sunt așa cum le vezi tu. Du-te și-i cere iertare!". Acela sare în sus, și începe să-mi strige: "O să ne certăm și noi, Părintel". "Hai să ne certăm, bre, Pantelimoane! Dar lasă-mă puțin să mă pregătesc...", i-am spus și am plecat. Afară de mănăstire aveam niște lemnă lungi ca să împrejmuiesc grădina. Mă duc, iau de la vreo 400 m depărtare un lemn de aproape 5 m și încet-încet îl tărasc după mine,

³⁰ Vârf al Pindului care are formă de cămilă.

ca să-l fac să rădă. Acela a auzit că il tăram; dar de unde să-și închipuie pentru ce îmi trebuie? Am intrat în curte tărând lemnul, până am ajuns langă pridvor. "Hai, bre, Pantelimoane, să ne certăm!", ii spun. Au izbucnit în râs amândoi, când au înțeles pentru ce am adus lemnul. Asta a fost. S-a spart gheata. A crăpat diavolul. "Sunteți în toate mințile?", le spun. 'Ce înseamnă acestea?'. Si s-au împrietenit din nou.

– Clevetirea s-a făcut în aceeași zi?

– Da, și se ocărau urât. Vezi ce face diavolul? Acela poate ii invidia că erau aşa de buni prieteni, ca frații; a bărfit pe unul la celălalt și a plecat. Clevetirea este foarte rea. De aceea diavolul se numește și clevetitor. Clevește. Una spune unuia, alta celuilalt și pricinuiește smintea. Și ai văzut, sărmanii de ei, au crezut și s-au încăierat.

– Intenționat le-a spus acela?

– Da, ca să-i despartă din... dragoste, nu din invadie...

Publicitatea făcută păcatelor

Când vedem ceva rău să-l acoperim, nu să-l publicăm. Nu este corect să se facă publice căderile morale. Să presupunem că pe drum există o necurăție. Dacă va trece pe acolo un om cuminte, va lua o piatră și o va acoperi, ca să nu pricinuiască dezgust. Unul nesocotit însă, în loc să acopere, poate începe să răscolească și să împrăștie mai mult miroșul urât. Tot

astfel este și atunci când, fără discernământ, dăm publicitatei păcatele celorlalți și pricinuim un mare rău.

"Spune-l Bisericii"⁵¹ nu are înțelesul că toate trebuie să se facă și cunoscute, pentru că astăzi nu sunt toți Biserica. Biserica sunt creștinii care trăiesc aşa cum vrea Hristos, iar nu ceilalți, care luptă Biserica. În primii ani ai creștinismului, când mărturisirea se făcea înaintea tuturor membrilor Bisericii, atunci "spune-l Bisericii" avea acest sens. Însă în epoca noastră, în care rar se află familie care să aibă același duhovnic, să nu ne înșele "ducă-se pe pustii" cu "spune-l Bisericii", pentru că, atunci când publicăm, de pildă, o cădere morală, o facem cunoscută celor ce luptă împotriva Bisericii și le dăm pricina să înceapă războiul împotriva ei; în felul acesta se clatină credința sufletelor slabe.

O mamă, atunci când are o fată care este desfrănată, n-o defaimă și n-o înjosește înaintea celorlalți, ci face cele ce poate ca să-i restabilească numele. Va vinde orice are și orice nu are, o va lua și vor merge în alt oraș, va căuta să-o mărite, ca să-i îndrepte astfel viața ei de mai înainte. Exact acesta este și modul de lucru al Bisericii. Vezi, Bunul Dumnezeu ne rabdă cu dragoste și nu teatralizează pe nimeni, deși cunoaște halul în care ne aflăm, ca un Cunoscător de inimi. Nici Sfinții n-au jignit niciodată pe vreun om păcătos înaintea lumii, ci au ajutat să se îndrepte răul cu dragoste, cu finețe duhovnicească și în chip tainic. Noi însă, cu toate că suntem păcătoși, facem dimpotrivă, ca fățar-

⁵¹ Mt. 18, 17.

nicii. Trebuie să luăm aminte să nu ne smintim ușor și să credem că tot ceea ce fac alții este rău.

– Părinte, v-ați referit la publicarea căderilor morale. Anumite păcate sau situații bolnăvicioase trebuie să fie cunoscute în unele cazuri?

– Ascultă. Eu fac aceasta unor cunoscuți. Văd, de pildă, pe cineva că face o neorânduială și smintește pe ceilalți. Îi spun o dată, de cinci, de zece, de douăzeci, de treizeci de ori să se îndrepte, dar el nu se îndreaptă. Nu înțelege că nu are dreptul să continue o neorânduială după repetitive atenționări, pentru că sunt atrași și ceilalți și îl imită. Vezi, oamenii pot imita foarte ușor răul, nu însă și binele. De aceea sunt nevoie după aceea să spun și altora care văd această neorânduială, pentru ca să-i apăr.

Adică atunci când spun: "Ceea ce face cutare nu mă odihnește", n-o spun ca să judec – căci am spus-o de 500 de ori aceluia – ci pentru că sunt influențați cei ce văd cusrul lui și-l imită, căci spun: "Dacă Părintele Paisie nu îi spune nimic, înseamnă că e bine ceea ce face". Dacă nu-mi spun gândul, că nu mă odihnește situația asta, dau impresia că o binecuvântez, că și eu sunt de acord cu această situație. Astfel se strică totuși, pentru că pot crede că tactica aceluia e bună și o pun și ei în practică. Și ce iese după aceea? Mai cred și că nu i-am spus nimic celui în cauză. Nu știu că acela m-a sufocat atâtă vreme. Avem și pe diavolul, care îi șoptește: "Nu-i nimic dacă faci aceasta. Vezi, și acela o face și Părintele Paisie nu-i spune nimic". De aceea, atunci când văd că cineva își continuă tipicul făcând o neorânduială, deși i-am spus să se îndrepte, spun

aceasta, într-o discuție, unuia care îl cunoaște: "Ceea ce face cutare nu mă odihnește", ca să-l păzeșc și să nu se vatăme. Aceasta nu este judecată. Să nu incurcăm lucrurile.

După aceea, unii ca aceia vin și îmi spun: "De ce ai spus-o și altuia? Era un secret". "Ce secret?", ii spun. "Ti-am spus-o de o mie de ori și nu te-ai îndreptat. Nu ai dreptul să vatămi pe ceilalți care ar fi crezut că eu sunt de acord cu această situație". Aceasta mai lipsea, să n-o spun, după atâtă vătămare ce a făcut-o celoralți. Mai ales atunci când vine vreun copil dintr-o familie ce-o cunoște și văd că, prin tactica lui, distrug familia, ii spun: "Ascultă, dacă nu te îndrepti, te spun mamei tale. Nu ai dreptul să vii la mine și să-mi spui ce faci și iarăși să-ți continuă cântarea ta. O să fac cunoscut mamei tale, ca să vă apăr familia". Când cineva se pocăiește, este bine. Dar atunci când continuă tactica sa, trebuie să vorbesc, căci sunt răspunzător.

